

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

 проф. Ігор Цепенда
«24» квітня 2023 р

ПРОГРАМА

фахового випробування з

педагогіки з методиками навчання в початковій школі

для зарахування на навчання на перший рік навчання за освітнім рівнем

магістра за спеціальністю

013 «Початкова освіта»

(освітньо-професійна програма Початкова освіта)

на основі освітнього рівня бакалавра у 2023 році

Розглянуто та схвалено

на засіданні Приймальної комісії

Прикарпатського національного

університету імені Василя Стефаника

Протокол № 1 від 24.04. 2023 р.

Івано-Франківськ – 2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з **«Педагогіки з методиками навчання в початковій школі»** є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем магістра за спеціальністю **013 «Початкова освіта»** при прийомі на навчання на основі ступеня бакалавра до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2019 році.

Програма містить основні питання з **«Педагогіки з основами науково-педагогічних досліджень»**, із **«Методики навчання української мови»**, **«Методики навчання освітньої галузі «Математика» в початковій школі»**, **«Методики викладання природознавства»** та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме пошуку і добору джерел для підготовки до вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІН

ПЕДАГОГІКА З ОСНОВАМИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основи педагогіки

Педагогіка як наука про навчання, виховання й розвиток особистості. Предмет і завдання педагогіки. Основні категорії (поняття) педагогіки, їх визначення та суть.

Система педагогічних наук. Структура і галузі педагогічної науки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Взаємозв'язок педагогічної теорії і практики. Джерела педагогіки.

Система освіти і виховання в Україні. Структура загальної середньої освіти України. Аналіз сучасного стану національної системи освіти в контексті Концепції нової української школи.

Народна педагогіка. Використання надбань народної педагогіки в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. Принципи народності виховання в педагогічній спадщині М. Стельмаховича.

Поняття про розвиток і формування особистості. Русійні сили та закономірності розвитку особистості. Характеристика основних чинників, що впливають на розвиток особистості.

Виховання як провідний чинник розвитку і формування особистості. Роль спадковості в розвитку та формуванні особистості.

Середовище як умова розвитку та формування особистості. Макро-, мезо-, мікрочинники формування особистості учнів початкової школи. Роль виховання в розвитку особистості.

Діяльність, активність і спілкування особистості як умови ефективності її розвитку. Види діяльності та форми спілкування. Характеристика ігрової, навчальної та трудової діяльності школяра.

Поняття «спадковість». Взаємозв'язок розвитку, спадковості і виховання. Генотип і його частини. Спадкові програми розвитку особистості: детермінований (постійний, незмінний) і змінний складники.

Проблема вікової періодизації в педагогіці. Педагогічні критерії виділення вікових періодів розвитку особистості школяра та їх значення в організації навчально-виховного процесу. Сучасна періодизація розвитку особистості. Вікові етапи розвитку особистості школяра, їх психолого-педагогічна характеристика.

Акселерація і ретардація розвитку особистості. Теорії походження явища акселерації.

Індивідуальні особливості розвитку учнів молодшого шкільного віку. Індивідуальний підхід до учнів у процесі навчання і виховання.

Дидактика

Предмет і завдання дидактики початкової школи. Становлення дидактики як науки. Процес навчання та його основні компоненти. Закономірності навчання і їх характеристика. Функції навчання. Види навчання. Розвивальний потенціал початкового навчання. Етапи /ланки/ пізнавальної діяльності учнів у процесі навчання

Концептуальні засади реформування початкової школи. Зміст освіти в школі. Поняття про Державний стандарт початкової освіти. Навчальні плани та програми для початкової школи. Базовий навчальний план початкової освіти. Характеристика освітніх галузей початкової освіти. Аналіз підручників та посібників для початкової школи.

Суть і поняття мотивів. Класифікація мотивів учіння. Стимули навчання. Класифікація стимулів навчання. Мотивація та стимулювання учіння учнів початкової школи.

Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання. Диференціація та індивідуалізація навчання в початковій школі.

Принципи і правила навчання. Класифікація принципів навчання. Характеристика принципів навчання в сучасній дидактиці.

Методи і прийоми навчання та їх загальна характеристика. Класифікація методів навчання. Суть і значення кожної групи методів навчання.

Інтерактивні методи та прийоми навчання в початковій школі.

Використання методу проєктів у сучасному навчальному процесі.

Ігрові методи навчання й розвитку учнів початкової школи.

Форми організації навчання в початковій школі. Урок як основна форма організації навчання в школі.

Типи і структура уроків. Структура комбінованого уроку. Основні вимоги до уроку в початковій школі. Нестандартні уроки в початковій школі.

Алгоритм підготовки вчителя до проведення уроку. Підготовка учнів до уроку.

Інтегровані уроки. Вимоги до організації інтегрованих уроків.

Види домашніх завдань і способи їх перевірки в початковій школі. Домашня навчальна робота учнів.

Організація навчального процесу в малочисельній початковій школі. Особливості роботи вчителя в сільській малочисельній школі. Специфіка побудови уроків у класах-комплектах.

Контрольно-оцінювальна діяльність учителя початкової школи. Дидактичні вимоги до організації контрольно-оцінювальної діяльності вчителя початкової школи. Педагогічні вимоги до контролю й оцінки успішності учнів.

Види контролю успішності учнів початкової школи. Основні функції, форми та види контролю успішності учнів. Методи контролю успішності в початковій школі.

Оцінювання учнів початкової школи. Функції оцінювання. Об'єкти оцінювання. Результати навчання: об'єктивні результати навчання, особистісні надбання учня/учениці. Формувальне і підсумкове оцінювання. Вербальна і рівнева оцінка. Оцінювальні судження. Особливості підсумкового (річного) оцінювання в початковій школі. Свідчення досягнень учня.

Алгоритм діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання.

Компетентнісний підхід до організації навчання в початковій школі. Основні групи компетентностей молодших школярів, набутих у процесі навчання, та їх характеристика.

Актуальні проблеми розвитку дидактики за кордоном. Особливості організації сучасної початкової освіти в зарубіжних країнах.

Теорія виховання

Суть процесу виховання учнів, його структура та рушійні сили. Мета і завдання виховання. Ідеал національного виховання. Г. Ващенко про виховний ідеал.

Завдання та основні напрями виховання. Сучасні концепції та програми організації виховання учнів. Основні напрями функціонування виховної системи школи. Формування системи цінностей школяра.

Закономірності та принципи виховання учнів початкових класів.

Методи виховання, їх класифікація. Методи виховання, що сприяють формуванню свідомості особистості (поглядів, переконань, ідеалів). Методи виховання, що сприяють організації діяльності, спілкуванню, досвіду суспільної поведінки. Методи виховання, що стимулюють і мотивують діяльність і поведінку

Засоби виховання.

Форми організації виховного процесу. Виховна робота з учнями на уроці. Форми організації виховного процесу з учнями молодшого шкільного віку. Вимоги до організації виховного процесу в початковій школі.

Характеристика процесів самовиховання, перевиховання та виправлення особистості.

Поняття про колектив, його ознаки і структура. Види колективів. Особливості формування колективу. А. Макаренко про особливості формування учнівського колективу. Колективні творчі справи і їх значення (за І. Івановим). Учніське самоврядування в школі і в класі.

Значення та роль розумового виховання у початковій школі. Формування основ наукового і національного світогляду молодших школярів.

Моральне виховання учнів початкової школи. Зміст, засоби та організаційні форми морального виховання молодших школярів. Способи та засоби формування культури поведінки учнів початкової школи.

Суть, мета і завдання громадянського виховання молодших школярів.

Патріотичне виховання учнів молодшого шкільного віку.

Завдання і зміст трудового виховання у навчально-виховному процесі початкової школи. Основи профорієнтації молодших школярів.

Екологічне виховання учнів 1-4 класів. Формування екологічної культури молодшого школяра.

Сутність, мета, завдання та специфіка організації превентивного виховання у загальноосвітній школі першого ступеня.

Патріотичне виховання молодших школярів: мета, зміст, принципи патріотичного виховання в системі виховної роботи початкової школи.

Значення і завдання естетичного виховання учнів молодших школярів.

Зміст, засоби та організаційні форми фізичного виховання молодших школярів.

Поняття про позашкільне виховання, його завдання. Перебудова змісту і форм позаурочної і позашкільної виховної роботи на засадах народної педагогіки.

Форми роботи школи і вчителя початкової школи з батьками учнів.

Основи управлінської діяльності в ЗЗСО

Принципи управління освітою. Структура управління освітою в Україні. Органи управління системою освіти в Україні та їх завдання. Особливості і методи управлінської діяльності в сучасній школі. Функції управління. Органи громадського самоврядування в школі. Основні функції директора школи та його заступників.

Система шкільного планування, його принципи. Види планів, їх характеристика.

Сутність та особливості контролю в закладі загальної середньої освіти. Вимоги до організації внутрішньшкільного контролю. Види, форми і методи контролю в закладі загальної середньої освіти. Моніторинг діяльності закладу загальної середньої освіти.

Основні форми і зміст методичної роботи в школі. Значення методичної роботи для підвищення рівня фахової підготовки вчителя початкової школи. Підвищення кваліфікації і атестація педагогічних працівників.

Інспектування закладу загальної середньої освіти.

Педагогічний досвід і його види. Проблеми вивчення, узагальнення і впровадження в практику передового педагогічного досвіду. Досвід учителів початкової школи.

Інноваційна спрямованість діяльності вчителя початкової школи. Інновації (нововведення) в освіті. Критерії педагогічних інновацій.

ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Технологія наукової діяльності. Види наукової діяльності та їх характеристика. Суб'єкти наукової діяльності. Вимоги ергономіки до організації наукової праці. Етика та культура наукової діяльності.

Методика здійснення науково-педагогічного дослідження. Інформаційне забезпечення науково-педагогічних досліджень. Наукові джерела, їх види та призначення. Засоби передання та збереження інформації.

Поняття про методи науково-педагогічного дослідження. Класифікація та загальна характеристика методів науково-педагогічного дослідження. Педагогічне спостереження, його типи, особливості, організація. Вимоги до спостереження.

Бесіда як метод педагогічного дослідження. Особливості організації і проведення бесіди як методу дослідження. Інтерв'ю як метод отримання інформації за допомогою усного опитування. Види інтерв'ю, їх характеристика.

Психолого-педагогічний експеримент, його місце і роль у педагогічному дослідженні. Основні етапи педагогічного експерименту. Види педагогічного експерименту, їх характеристика.

Вивчення продуктів діяльності учнів як метод педагогічного дослідження.

Анкетування, його місце і значення в педагогічному дослідженні. Типи анкет та особливості їх використання в педагогічному дослідженні.

Метод рейтингу та особливості його застосування в педагогічному дослідженні. Метод узагальнення незалежних характеристик у педагогічних дослідженнях.

Тестування, особливості його використання в педагогічному дослідженні. Типи тестів і їх характеристика.

Соціометрія як метод дослідження взаємин у групі. Математичні методи і їх використання в педагогічному дослідженні.

Вибір теми дослідження та аргументація її актуальності. Елементи наукового дослідження. Робоча і наукова гіпотези, їх суть і значення. Складання плану наукового дослідження: описового, аналітичного, експериментального. Робота з реальними і науковими фактами. Мова та стиль наукового дослідження.

Особливості роботи з науковими джерелами (літературою) з педагогіки. Робота з історико-педагогічними та архівними матеріалами.

Проблеми сучасних педагогічних досліджень. Оформлення результатів наукового дослідження. Види наукових робіт.

Підготовка наукової роботи до публікації. Загальні вимоги до оформлення результатів науково-педагогічних досліджень.

Форми наукового викладу матеріалів дослідження. Наукова організація дослідницької роботи студентів. Структура, зміст та форми науково-дослідницької діяльності студентів. Основні види наукової роботи студентів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аймедов К.В., Бабієнко В. В., Бабієнко В. А., Сторож В. В. Загальна педагогіка та історія педагогіки: Підручник, Одеса: Видавничий Дім «Слово», 2014. 348 с 2. Анєнкова І.П., Байдан М.А., Горчакова О.А., Русол В.М. Педагогіка. Львів: Новий світ2000, 2018.567 с.

2. Бєх І.Д. Виховання особистості: підручник. К.: Либідь, 2008. 848 с.

3. Бондар В. Дидактика. К.: Либідь, 2005. 264 с.

4. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посібник. 3-тє вид., доопр. і доп. К.: Знання, 2008. 566 с.

5. Головка В. Дослідження в педагогіці: методи, технології, інструментарій. Київ: Літера ЛТД. 2019. 384 с.

6. Губєрська О. І. Дидактика: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2018. 376 с.

7. Данилюк І., Коломієць, І. Науково-педагогічні дослідження: теорія та методологія. Київ: Академвидав. 2020. 256 с.

8. Дєржавний стандарт початкової освіти. Прийняття від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

9. Закон України «Про повну загальну середню освіту (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> 9. Концепція початкової освіти / О.Я.Савченко, Н.М.Бібік, В.О.Мартиненко та ін.. Початкова школа. 2016. № 6. С. 1 – 4.

10. Закон України Про освіту. Прийняття від 05.09.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

11. Ковальов О. Теорія виховання: підручник (2-ге видання). Київ: Центр учбової літератури. 2018. 300 с.

12. Кожухар Н. Психологія виховання дітей: навчальний посібник (3-тє видання). Київ: КМ-Букс. 2017. 376 с.

13. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

14. Литвинова С., Кузнецова І. Педагогічні дослідження в Україні: стан та перспективи розвитку. Київ: Критика. 2020. 304 с.

15. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи: навчальний посібник. К. : Слово, 2015. 632 с.

16. Мариневич Т. В. Сучасні дидактичні технології навчання вищої школи.

Київ: Центр учбової літератури. 2019. 288 с.

17. Маркевич І. Сімейна педагогіка: навчальний посібник. Київ: Видавництво «Ін Юре». 2018. 224 с.

18. Матвеева Н.О. Основи педагогіки зі вступом до спеціальності: навчально-методичний супровід самостійної роботи студентів. Ів-Франківськ: НАІР, 2019. 120 с. 16. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка : навчальний посібник . К.: КДНК, 2007. 607 с. 17. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>

19. Мельничук, О. Методика проведення педагогічного дослідження. Київ: Освіта України. 2021. 208 с.

20. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI ст. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

21. Нова українська школа: poradnik для вчителя (навчально-методичний посібник). Чернівці, 2018. 126 с.

22. Нова українська школа: poradnik для вчителя / Під заг.ред.Бібік Н.М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

23. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / За ред. І. Д. Бега, К. І. Чорної. Гірська школа Українських Карпат. 2015. №12-13. С.27-37.

24. Прокопенко І. Педагогіка. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Фоліо, 2015. 25. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Рек. МОН; 2-ге вид. К. : Грамота, 2013. 504 с.

25. Савченко О.Я. Початкова освіта в контексті ідей Нової української школи. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/714505/1/>

26. Степаненко Л. Виховання дітей у громадській думці України: історія та сучасність. Київ: Фенікс. 2016. 240 с.

27. Степаненко Л. Сучасні методи наукових досліджень у педагогіці. Київ: Видавництво «Основа». 2018. 320 с.

28. Товстуха Л., Ясінська О. Педагогіка і психологія сімейного виховання: навчальний посібник. Київ: Альтернативи. 2019. 352 с.

29. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посіб. Вид. третє, перероб. і допов. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2013. 528 с.

30. Червінська І.Б. Дидактика початкової школи Навчальний посібник. для студ. пед. спец. закладів вищої освіти. Вид. 2-е, випр. і доп. Івано-Франківськ: Симфонія Форте, 2018. 168 с.

31. Шевченко О. І. Інноваційні дидактичні технології в навчальному процесі. Київ: Видавництво «Ліра». 2020. 272 с.

32. Шевченко С. О. Дидактика вищої школи. Київ: Наукова думка. 2019. 384 с.

33. Ярмоленко О. М. Дидактика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Центр учбової літератури. 2019. 432 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Методика навчання української мови як педагогічна наука

Характеристика мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р.) Цикл I (1-2 класи) за типовою програмою Р.Б.Шияна.

Характеристика мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р.). Цикл I (1-2 класи) за типовою програмою О.Я.Савченко.

Методика навчання української мови як педагогічна наука. Методологічні основи методики навчання рідної мови. Реалізація дидактичних та методичних принципів на уроках української мови в початкових класах. Зв'язок методики з науками психолого-педагогічного циклу.

Методика навчання грамоти

Психолого-педагогічні та лінгвістичні основи методики навчання грамоти. Загальна характеристика основних періодів й етапів навчання грамоти. Методика роботи з молодшими школярами в добукварний період навчання грамоти. Етапи букварного періоду, мета та завдання кожного з них. Методи й прийоми навчання письма в період навчання грамоти. Розвиток мовлення і мислення дітей в період навчання грамоти. Особливості сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти молодших школярів. Прийоми звукового аналізу та синтезу на уроках навчання грамоти шестирічних першокласників. Дидактико-методична класифікація типів уроків в період навчання грамоти. Засвоєння звукової системи української мови у взаємозв'язку з графічною.

Методика опрацювання розділів «Мова і мовлення», «Текст»

Формування в молодших школярів уявлень про мову і мовлення. Текст, його структурно-семантичні особливості. Методика роботи над текстом у початковій школі.

Методика розвитку мовлення

Наукові основи методики розвитку мовлення молодших школярів. Види словникової роботи на уроках української мови в початкових класах. Робота над образними словами та виразами на уроках літературного читання. Види переказів та методика їх проведення в початкових класах. Класифікація творів, методика роботи над твором на уроках розвитку зв'язного мовлення молодших школярів. Виявлення та виправлення недоліків в усному та писемному мовленні молодших школярів.

Методика класного та позакласного читання

Мета і завдання уроків класного читання. Побудова підручників з літературного читання за сезонним та лінійно-концентричним принципами програми. Види літературних жанрів у змісті навчання. Свідомість читання, види й прийоми роботи з формування навички свідомого читання. Правильність читання і прийоми навчання правильного читання. Методика формування навички швидкого читання на уроках літературного читання. Виразність читання, основні його елементи. Методика формування виразного читання. Типи уроків класного читання, методика їх проведення. Методика опрацювання оповідань на уроках літературного читання. Особливості роботи над казкою в початковій школі. Дидактичні основи методики опрацювання байок в початкових класах. Особливості роботи над віршем на уроках літературного читання. Уроки позакласного читання в системі уроків читання і розвитку мовлення. Характеристика основного методу формування свідомого читача на уроках позакласного читання. Уроки позакласного читання на підготовчому, початковому і основному етапах.

Методика навчання орфографії в початковій школі

Граматичний і антиграматичний напрями в методиці навчання орфографії. Види орфографічних вправ, методика їх опрацювання на уроках української мови. Загальна характеристика трьох типів орфографічних правил. Методика роботи над орфографічним правилом на уроках української мови.

Методика вивчення граматики в початковій школі

Методика формування граматичних понять в початковій школі. Формування поняття про речення на уроках української мови. Робота над засвоєнням понять «основа речення», «головні члени речення» на уроках української мови. Вивчення однорідних членів речення в початковій школі. Система вивчення іменника в початковій школі. Методика вивчення прикметника в початковій школі. Система вивчення дієслова на уроках української мови. Вивчення на уроках української мови займенника, числівника та прислівника. Методика роботи над засвоєнням синтаксичного зв'язку між членами речення.

Методика вивчення фонетики і графіки в початковій школі

Вивчення теми «Голосні звуки і позначення їх буквами» на уроках української мови в початковій школі. Вивчення з молодшими школярами теми «Приголосні звуки та позначення їх буквами». Вивчення теми «Дзвінки та глухі приголосні звуки» на уроках української мови. Вивчення з учнями початкової школи теми «Склад», «Наголос». Методика проведення звукового і звуко-буквеного аналізу слів.

Методика вивчення елементів лексикології на уроках української мови в початковій школі

Завдання вивчення лексикології в початковій школі. Наукові засади методики навчання елементів лексикології в початковій школі. Робота над переносним значенням слів на уроках української мови. Методика роботи з багатозначними словами в початковій школі. Робота над синонімами та антонімами на уроках української мови. Засвоєння молодшими школярами явища омонімії. Вивчення з молодшими школярами елементів фразеології. Лексико-семантичні, словниково-логічні та лексико-граматичні вправи на уроках української мови.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анісімова Г.О. Сучасний урок у початковій школі: традиції та інновації (навчально-методичний посібник). Тернопіль : Мандрівець, 2013. 104 с.
2. Бех М. Особистісно орієнтовані технології навчання в початковій школі . Почат.школа. 2017. № 6. С. 16 – 19.
3. Богданець-Білокаленко Н., Шумейко Ю. Особливості роботи за навчально-методичним комплектом до підручника «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2». Почат.школа. 2020. С. 26-29
4. Бондарчук Є. Інтерактивні технології – шлях до створення ситуації успіху у навчальній діяльності молодшого школяра. Почат. школа. 2017. № 11. С. 1-4
5. Бульбах Т. Підготовка та проведення уроків з мультимедійною підтримкою в початкових класах. Почат. школа. 2015. № 3. С. 56-58.
6. Васильєва О. Реалізація технології діяльнісного методу на уроках у початковій школі. Почат.школа. 2018. № 4. С. 38
7. Вашуленко М.С, Дубовик С.Г.Українська мова і читання : підруч.для 2 класу для закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Київ: Видавничийдім «Освіта», 2019. : 1 частина. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_01.pdf; 2 частина. Режим доступу: http://www.osvita-dim.com.ua/free/2_01_02.pdf
8. Вашуленко О. Методичні рекомендації щодо роботи за новим підручником «Українська мова та читання. 3 клас. Частина 2» Почат. школа. 2020. №9. С.14-20.
9. Державний стандарт початкової освіти. Прийняття від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
10. Євтушик Н., Ставілова Н. Бінарний урок (позакласне читання та музичне мистецтво) у 3 класі. Почат.школа. 2018. № 6. С. 28-32.
11. Закон України Про освіту. Прийняття від 05.09.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
12. Захарійчук М. Особливості роботи за навчально-методичним комплектом з української мови до підручника «Українська мова та читання. 3 клас » Частина 1. Почат. школа. 2020. № 9. С. 20-26.

13. Кабельнікова Н. Подолання фонематичних помилок на початкових етапах оволодіння навичками письма. Почат. школа. 2017. № 4. С. 36-39.
14. Колот М. Творчі види робіт на уроках української мови. Почат.школа. 2018. № 3. С.15-18
15. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
16. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С.Вашуленка. Київ:Літера ЛТД , 2012. 364 с.
17. Мочульська Л. Використання дидактичних ігор на уроках української мови і математики Початкова школа. 2017. № 6. С. 20-23
18. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1 -4 класи. Київ:Видавничий дім «Освіта», 2012. 392 с.
19. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI ст. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
20. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red.N. M. Bibik. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.
21. Новий Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018р.
22. Охріменко Л. Організація групової роботи учнів під час вивчення української мови в початкових класах. Почат. школа. 2017. № 2. С. 10- 14.
23. Прозорова Л. Творчі різнорівневі вправи з української мови для розвитку уваги, логічного та дивергентного мислення учнів урок. Почат. школа. 2017. № 5. С. 36-39.
24. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. Київ: ТД «Освіта-Центр +», 2018. 240 с.
25. Ушмарова В. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової школи у контексті Концепції“Нова українська школа”. Почат.школа. 2017. № 8. С.1-4.
26. Ярош Н. Групові методи роботи на уроках у початковій школі. Почат.школа. 2018. № 6 . С. 50 -54

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МАТЕМАТИКА» В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Методика навчання математики в початковій школі. Нумерація і арифметичні дії додавання і віднімання в концентрі «Десяток»

Побудова початкового курсу математики. Мета і завдання навчання математики в початковій школі. Організація навчання математики в початковій школі. Сучасні навчальні технології у навчанні математики в початковій школі.

Сучасний урок математики в початковій школі.

Методика актуалізації та систематизації знань першокласників на початку навчального року.

Методика навчання нумерації чисел першого десятку. Методика формування обчислювальних навичок додавання і віднімання в межах 10.

Методика навчання нумерації і арифметичних дій додавання і віднімання, табличного множення та ділення в концентрі «Сотня»

Методика навчання нумерації чисел першої сотні. Методика формування обчислювальних навичок додавання і віднімання в межах 100.

Методика формування обчислювальних навичок табличного множення та ділення.

Методика навчання розв'язування задач 1 – 4-му класі

Загальні питання методики навчання розв'язування задач в початковій школі.

Методика формування вмінь розв'язування простих задач в 1- 4 му класі. Методика ознайомлення з поняттям «складена задача». Методика формування вмінь розв'язування складених задач.

Типові задачі, що містять сталу величину. Типові задачі на процеси.

Методика формування вмінь розв'язування задач на знаходження четвертого пропорційного. Методика формування вмінь розв'язування задач на подвійне зведення до одиниці.

Методика формування вмінь розв'язування задач на пропорційне ділення. Методика формування вмінь розв'язування задач на знаходження невідомих за двома різницями.

Методика формування вмінь розв'язування задач на спільну роботу.

Методика формування вмінь розв'язування задач на одночасний рух в різних та в одному напрямку.

Дроби в курсі початкової математики. Методика навчання нумерації і арифметичних дій додавання і віднімання, множення та ділення в концентрі «Тисяча» та «Багатоцифрові числа»

Методика формування поняття про частини величини та дріб. Методика формування вмінь розв'язування задач, що містять дроби.

Методика навчання нумерації чисел в межах 1000. Формування обчислювальних навичок додавання і віднімання в межах 1000.

Методика формування обчислювальних навичок поза табличного множення та ділення.

Методика навчання нумерації багатоцифрових чисел.

Методика формування обчислювальних навичок додавання та віднімання багатоцифрових чисел.

Методика формування обчислювальних навичок письмового множення та ділення багатоцифрового числа на одноцифрове та двоцифрове та трицифрове число.

Алгебраїчна та геометрична пропедевтика в курсі початкової математики. Величини. Компетентний підхід до змісту початкової математичної освіти

Методика алгебраїчної пропедевтики в початковій школі.

Методика геометричної пропедевтики в початковій школі.

Методика навчання основних величин: довжини, маси, об'єму; площі фігури; часу та його вимірювання.

Реалізація ідей компетентнісного підходу у нормативно-правових документах початкової освіти.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бевз В. Застосовуємо набуті компетентності до розв'язування практичних задач. Математика в рідній школі, 2016. № 11. С. 31-34.
2. Богданович М. В. Пропедевтика геометрії та алгебри в початкових класах. К. : «ОсвітаУкраїни», 2010. С. 37–50.
3. Болотіна О. Наступність у системі безперервної математичної освіти. Початкова освіта. 2010. № 18. С. 2–4.
4. Глузман Н.А. Методико-математична компетентність майбутніх учителів початкових класів: монографія. К.: Вища школа–XXI, 2010. 407 с.
5. Державний стандарт початкової освіти. Прийняття від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
6. Дидактичні засади формування поняття «число» у молодших школярів. Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі : матеріали III Міжнародного Конгресу (м. Одеса, 18-21 травня 2017 року)/ Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С.283-285.
7. Доценко С. О. Формування просторової уяви в учнів початкової школи на уроках математики. Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». Харків, 2015. Вип. 51. С. 38–49.
8. Закон України Про освіту. Прийняття від 05.09.2017 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
9. Іванова К. Ю. Геометрична складова математичної культури в структурі професійної культури майбутніх учителів початкових класів. Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії і перспективи : зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Київ – Ірпінь, 21 червня 2016 р.) за заг. ред. В. О. Радкевич, Л. М. Петренко, Павлоград: ІМА-прес, 2016. С. 38–41.
10. Іванова К. Ю. Навчально-методичне забезпечення геометричної підготовки майбутніх учителів початкових класів як сучасна педагогічна проблема. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. (Серія: педагогічні науки). Чернігів: ЧНПУ, 2017. Вип. 144. С. 41–44.

11. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. 444 с.
12. Коваль Л. В., Скворцова С.О. Методиканавчання математики: теорія і практика: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початковенавчання», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» [2-ге вид., допов. і переробл.]. Х.: ЧП «Принт-Лідер», 2011. 414 с.
13. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
14. Костюкова О.А. Необхідність самостійної роботи на уроках математики. 2016. 135 с.
15. Михайлишин Р. Метод проектів у початковій школі як педагогічна технологія. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. 2016. Вип. 30. С. 43–53.
16. Нова українська школа: порадник для вчителя. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
17. Романишин Р.Я. Обчислювальне вміння та обчислювальна навичка: сутність та співвідношення понять. Гірська школа українських карпат. 2018. № 18. С. 60-65.
18. Романишин Р. Я. Теоретико-методичні засади формування обчислювальних навичок в учнів початкової школи : монографія. Івано-Франківськ : ТзОВ «ВГЦ «Просвіта», 2020. 424 с.
19. Скворцова С. О. Математика. 1 клас. Розробки уроків : довідання : Скворцова С. О., Онопрієнко О. В. Математика. 1 клас. Навчальний зошит : У 4 ч. Ч. 1. Ч. 2. Ч. 3. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. Харків : Видавництво «Ранок», 2018. 216 с.
20. Скворцова С.О. Методиканавчання математики в 1-му класі : методичний посібник для вчителів перших класів та студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / С. О. Скворцова. Одеса: Фенікс, 2011. 240 с.
21. Скворцова С. О., Онопрієнко О. Нова українська школа: методика навчання математики у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах інтегративного і компетентнісного підходів : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 352 с.
22. Сучасні технології формування логіко-математичної компетентності в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Житомир: ФОП «Левковець», 2015. 430 с.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Методика навчання природознавства – педагогічна наука

Предмет і завдання методики навчання природознавства. Загальна характеристика цілей навчання природознавства. природознавства. Основні

освітні та виховні завдання курсу природознавства. Історичний розвиток методики викладання природознавства в школі.

Виховне значення природознавства: методика формування в учнів науково-природничої картини світу, знайомство з загальними законами природи, формування екологічної та естетичної культури, патріотичне та валеологічне виховання. Формування краєзнавчих понять в початковій школі. Використання народознавчого матеріалу на уроках природознавства.

Принципи відбору і структурування навчального матеріалу з природознавства в початковій школі.

Інтеграція змісту природознавства з дисциплінами початкової і середньої школи. Державні стандарти освіти і їх реалізація в курсі природознавства. Аналіз програм та підручників з природознавства. Планування роботи вчителя. Робота з підручниками на уроках природознавства.

Методика формування природознавчих уявлень та понять. Система природознавчих понять. Умови формування і розвитку природознавчих понять. Уміння, етапи формування умінь на уроках природознавства

Розвиток просторових уявлень і спостережень учнів початкових класів на уроках. Розвиток зв'язного мовлення на уроках природознавства. Привиття учням практичних знань та навичок при вивченні природознавства.

Інтеграція знань учнів на уроках природознавства.

Методи організації процесу навчання природознавства

Методи і методичні прийоми. Дидактична суть методу навчання природознавства. Визначення і класифікація методів навчання природознавства. Методична суть методу проблемного навчання. Евристичний та дослідницький метод навчання. Методична різноманітність проблемних завдань. Практичні методи навчання. Спостереження та його види. Дослід, структура, методика використання дослідів. Практичні роботи з природознавства, демонстрації і досліді на уроках природознавства. Інтерактивні методи навчання природознавству. Характеристика інтерактивних прийомів організації навчання природознавства. Особливості використання дидактичних ігор на різних етапах уроку природознавства. Функції ігрової діяльності на уроках природознавства. Розвиток критичного мислення на уроках природознавства. Технології проектного навчання. Основні теоретичні положення, особливості методики. Технологія взаємодії вчителя і учнів під час співробітництва на різних етапах уроку.

Матеріально-технічне оснащення курсу природознавства

Наочний принцип навчання, його реалізація в курсі природознавства.

Класифікація обладнання з природознавства та його значення.

Куток живої природи його оснащення. Навчально-дослідна ділянка, її влаштування і утримання. Географічний майданчик, його влаштування і оснащення. Засоби наочності у процесі навчання природознавству, методика

їх використання, загальна характеристика. Заняття на навчально-дослідній ділянці. Класифікація обладнання. Натуральні, образотворчі та аудіовізуальні засоби наочності.

Матеріальна база кабінету природознавства.

Форми організації навчального процесу з природознавства і методики їх організації та проведення

Типи та структура уроків з природознавства. Типологія уроків. Методика етапу постановки цілей і завдань уроку. Методика етапу засвоєння нових знань, умінь і навичок. Осмислення у процесі засвоєння. Методика етапу систематизації, узагальнення засвоєних знань умінь і навичок. Предметний урок, особливості його проведення. Основні вимоги до предметного уроку. Особливості структури предметного уроку. Методика проведення вступного уроку з природознавства. Проведення узагальнюючого уроку з природознавства. Вимоги, особливості структури узагальнюючого уроку.

Методика проведення комбінованого уроку з природознавства. Методика проведення комбінованого уроку.

Демонстраційні досліді. Методика проведення демонстраційних дослідів на уроках природознавства. Методика проведення фронтальних дослідів на уроках природознавства. Основні вимоги до проведення практичних дослідів.

Урок-екскурсія з природознавства. Вимоги до проведення екскурсій. Методика проведення уроку-екскурсії з природознавства. Методика проведення сезонної фенологічної екскурсії в початковій школі. Вимоги до проведення екскурсій. Самостійна робота учнів на уроках природознавства. Методика проведення підсумкових уроків спостереження за природою.

Нестандартний урок. Інтегрований урок.

Домашні завдання з природознавства

Позаурочна виховна робота з природознавства

Види позакласної та позашкільної навчально-виховної роботи з природознавства.

Географічний майданчик і його обладнання.

Організація спостережень за природою в початковій школі. Методика організації спостережень за погодою у початковій школі.

Методика роботи з календарем природи в початковій школі.

Куточок живої природи і його обладнання. Рослинні куточки живої природи.

Методика організації і проведення дослідів на пришкольній ділянці.

Технології викладання окремих тем курсу природознавства

Інтерактивні методи навчання природознавству. Характеристика інтерактивних прийомів організації навчання природознавства. Проектні

методи навчання природознавства. Використання елементів зацікавлення на уроках природознавства.

Матеріали зацікавлення та ігри на уроках природознавства. Особливості використання дидактичних ігор на різних етапах уроку природознавства. Функції ігрової діяльності на уроках природознавства. Технології проектного навчання. Технологія взаємодії вчителя і учнів під час співробітництва на різних етапах уроку.

Контроль та перевірка знань, умінь та навичок на уроках природознавства. Критерії оцінювання навчальних результатів учнів молодшого шкільного віку з природознавства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анісімова Г.О. Сучасний урок у початковій школі : традиції та інновації (навчально- методичний посібник) / Г.О. Анісімова, О.В. Нікулочкіна. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. 236 с.

2. Біда О.А. «Я і Україна» та сільськогосподарська праця: Методика викладання (теоретичні основи). Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних факультетів ВНЗ та класоводів. Умань: РВЦ «Софія». 2016. Вид.1. 264 с.

3. Біда О.А. Сільська малокомплектна школа: Навч. Посіб. для вчителів початкових класів і студентів педагогічних факультетів. К.: Науковий світ, 2015. 34 с.

4. Біда О.А. Супутник природознавства. Природничо-екологічний тлумачний словник: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. та класоводів. – К.: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2003. 336 с.

5. Височан Л.М. Методика викладання природознавства. Навчально-методичний посібник для студентів ОКР «Бакалавр» галузі знань 0101 Педагогічна освіта напрямку підготовки : 6.010102 Початкова освіта / Л.Височан.-Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 164с.

6. Державний стандарт початкової освіти. Прийняття від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

7. Закон України Про освіту. Прийняття від 05.09.2017 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

8. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. 444 с.

9. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

10. Кукалець М.В.Методика викладання природознавства у початковій школі: навчально-навчально-методичний посібник за модульно-рейтинговою системою навчання студентів спеціальності «Початкова освіта»: Навч.посібник. Львів «Новий світ-2000», 2014. 223с.

11. Михайлишин Р. Метод проектів у початковій школі як педагогічна технологія. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. 2016. Вип. 30. С. 43–53.

12. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI ст. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

13. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.